

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та публічного врядування

07-06-32М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«Основи публічного врядування»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Публічне управління та адміністрування»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 3 від 27.09.2023 р.

Методичні вказівки до виконання практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи публічного врядування» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Тихончук Л. Х. – Рівне : НУВГП, 2023. – 32 с.

Укладач: Тихончук Л. Х., доктор наук з державного управління, доцент кафедри менеджменту та публічного врядування.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.держ.упр., доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту та публічного врядування.

Керівник групи забезпечення спеціальності 281 к.е.н, доцент

Антонова С. Є.

© Л. Х.Тихончук, 2023
© НУВГП, 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення вивчення навчальної дисципліни...	4
2. Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни.....	7
3. Тематика практичних робіт та самостійної роботи.....	10
4. Практичне заняття № 1.....	10
5. Практичне заняття № 2.....	11
6. Практичне заняття № 3.....	13
7. Практичне заняття № 4.....	14
8. Практичне заняття № 5.....	15
9. Практичне заняття № 6.....	16
10. Практичне заняття №7.....	18
11. Практичне заняття №8.....	19
12. Практичне заняття №9.....	20
11. Теми рефератів та індивідуальних завдань.....	25
12. Оцінювання знань студентів.....	28
Список рекомендованої літератури.....	29

Загальні положення вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи публічного врядування» призначена для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» спеціальності «Публічне управління та адміністрування» денної і заочної форми навчання та є однією з професійно орієнтованих дисциплін, що дозволяє набуті компетентності з основ публічного врядування.

Актуальність навчальної дисципліни полягає в тому, що досягнення та реалізація стратегічних цілей розвитку громадянського суспільства нерозривно пов'язане з оновленням механізму публічного управління. Принципові зміни механізму прийняття рішень в публічній сфері можуть бути досягнуті, перш за все, завдяки підготовці управлінців нового покоління, яких потрібно навчити творчо мислити, аналізувати економічні, політичні і соціальні процеси, систематизувати практичний досвід публічного управління розвинутих країн, робити ґрунтовні висновки щодо стратегії і тактики муніципального управління. Підготовка таких фахівців можлива при опануванні дисципліни «Основи публічного врядування», що базується на новітніх концептуальних засадах управління публічною сферою, зорієнтованих на глибокий аналіз трансформаційних процесів сучасного світу, основаних на поєднанні теоретичної підготовки з вивченням практичного досвіду публічного адміністрування різних рівнів.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів відповідних дисциплінарних компетентностей, які в свою чергу впливають на формування професійних компетентностей щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні органами державної влади і місцевого самоврядування об'єктами публічної сфери на підставі ідеології доброго врядування (Good Governance).

Завдання: Досягнення та реалізація стратегічних цілей розвитку громадянського суспільства нерозривно пов'язане з оновленням механізму публічного управління. Принципові зміни механізму прийняття рішень в публічній сфері можуть бути досягнуті, перш за все, завдяки підготовці управлінців нового

покоління, яких потрібно навчити творчо мислити, аналізувати економічні, політичні і соціальні процеси, систематизувати практичний досвід публічного управління розвинутих країн, робити ґрунтовні висновки щодо стратегії і тактики публічного врядування. Досліджувати новітні засади управління публічною сферою, зорієнтованих на аналізі трансформаційних процесів сучасного світу, війни в Україні, заснованих на поєднанні теоретичної підготовки з вивченням практичного досвіду публічного адміністрування різних рівнів.

Основними завданнями дисципліни є :

- набуття компетентностей з основ публічного врядування ;
- Засвоїти основи формування громадянського суспільства та публічне управління громадянським суспільством;
- Засвоїти теоретичні засади публічного управління та основи демократичного врядування;
- Сформувані цілі публічного врядування, побудова дерева цілей публічного урядування, засвоїти функції публічного управління;
- Засвоїти форми державного устрою і методи державного управління та управління місцевим самоврядуванням;
- Порівняти класичну модель публічного врядування та сучасну традиційну модкль управління суспільством;
- Вивчити основи централізаційних та децентралізаційних процесів в управлінні регіональним розвитком, моделі територіальної організації влади;
- Засвоїти поняття, типи, види, форми корупції, ознаки корупційних діянь;
- Здійснювати оцінку результативності та ефективності публічного управління. Засвоїти основи сервісної складової публічного управління;
- управляти змінами в публічних врядувальних процесах

Після вивчення даної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

отримати компетентності: *Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі*

навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності

ФК5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

ФК6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

ФК12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи щодо впровадження оптимальних форм і методів діяльності органів публічного адміністрування, враховуючи антикризові механізми розвитку громадянського суспільства.

ФК18. Здатність аналізувати зміни до законодавства в публічній сфері та використовувати сучасні форми правозахисту.

мати результати навчання:

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН6. Знати та застосовувати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН11. Уміти відишукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції

ПРН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН17. Уміння використовувати іноземний досвід міжнародної міжрегіональної співпраці та реалізовувати євроінтеграційні завдання в публічному управлінні та адмініструванні

ПРН19.Знати особливості реалізації управлінських функцій, використовувати системні знання про механізми, методи та інструменти публічного управління в різних сферах.

ПРН20. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ публічної служби, основ та концепції розвитку цифрових комунікацій, в т.ч. у форматі «смарт-сіті».

ПРН21. Доводити необхідність вирішення актуальних питань щодо організації і діяльності органів публічної (державної та публічно-самоврядної) влади, взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства, здійснення правоохоронної та правозахисної діяльності, з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних інтересів.

2. Поради з планування і організації вивчення навчальної дисципліни

Самостійна робота здобувача є одним із важливих засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Зміст самостійної роботи при вивченні дисципліни «Основи публічного врядування» визначається навчальною програмою дисципліни, завданнями та вказівками викладача, даними методичними вказівками. Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача. Питання, що виникають у здобувачів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводяться згідно графіку, затвердженого кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Самостійна робота здобувачів під час вивчення навчальної дисципліни «Основи публічного врядування» включає такі форми:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем і питань, які передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до практичних занять;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед контрольними заходами;
- підготовка наукової статті, есе, презентацій за програмою дисципліни;
- підготовка доповідей та участь в наукових студентських конференціях, круглих столах, тощо.

Всі завдання самостійної роботи здобувачів поділяються на обов'язкові та вибіркові, виконуються у встановлені терміни, з відповідною максимальною оцінкою та передбачають певні форми звітності щодо їх виконання. Обов'язкові завдання виконуються кожним без винятку здобувачем у процесі вивчення навчальної дисципліни, вибіркові завдання є альтернативними.

Після виконання обов'язкових та вибіркових завдань у встановлені терміни студент звітує викладачеві, а набрані ним бали враховуються як кількість балів за поточну успішність в навчальній роботі.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями (у відсотках від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

а) 100 % - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень;

а) 80 % - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

а) 60 % - завдання виконане повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

б) 40 % - завдання виконане частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

б) 0 % - завдання не виконане.

В процесі вивчення здобувачами даної дисципліни передбачено наступні види роботи викладачів зі здобувачами:

- індивідуальні консультації за графіком, затвердженим кафедрою державного управління, документознавства та інформаційної діяльності;

- перевірка виконання індивідуальних завдань поточного контролю та модульних контрольних робіт;

- індивідуальні заняття зі здобувачами з метою підвищення рівня їхньої підготовки та розвитку індивідуальних здібностей, результатом яких може бути підготовка наукових доповідей, статей.

Контроль самостійної роботи здобувачів здійснюється на практичних та індивідуальних заняттях у формі поточного контролю, модульних контрольних робіт та перевірки якості виконання домашніх завдань. У табл. 1 наведено завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 1

Перелік питань для підготовки есе, презентацій, наукових досліджень, тез конференцій, статей

№ з/п	Назва теми
1	<i>Нове публічне управління (New Public Management): доцільність його впровадження. Інструменти New Public Management. Запровадження New Public Management в Україні.)</i>
2	<i>Концепція “належного врядування” (Good Governance)</i>
3	<i>Особливості становлення української моделі публічного управління. Впровадження нових технологій в діяльність органів публічної влади в Україні</i>
4	<i>Зони «підвищеного» ризику прояву корупції у сфері публічного управління</i>

5	<i>Тенденції децентралізації у країнах Євросоюзу, США та Канаді</i>
6	<i>Співробітництво з питань громадянського суспільства як один із пріоритетів реформування публічного управління в Україні</i>
7	<i>Соціальний діалог як запорука успішного публічного управління.</i>
8	<i>Бізнес як суб'єкт публічного управління.</i>
9	<i>Політичні партії та громадські організації як суб'єкт публічного управління.</i>
10	<i>Публічне управління та державне управління. Співвідношення понять: «Government»; «Governance»; «Good governance»; «Public management»; «New public management».</i>
11	<i>Громадська організація</i>
12	<i>Територіальна громада. Особливість місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування.</i>
13	<i>Елементи сучасної системи місцевого самоврядування в Україні.</i>
14	<i>Моделі громадянських суспільств. Особливості формування громадянського суспільства в Україні та його розвиток.</i>
15	<i>Громадянське суспільство як умова свободи й демократії.</i>

3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ РОБІТ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль 1

Основи публічного врядування

Практичне заняття № 1

Тема: Системне публічне управління громадянським суспільством.

Мета: Засвоїти основи формування громадянського суспільства та публічне управління громадянським суспільством.

Норма часу (за навчальною програмою): – денна: 3 год.
/заочна: 1 год.

Питання для обговорення:

1. *Громадянське суспільство - об'єкт публічного управління: сутність терміну «громадянське суспільство», основні передумови виникнення громадянського суспільства, види громадянського суспільства.*

2. *Структура та функції громадянського суспільства.*

3. *Моделі громадянських суспільств.*

4. *Особливості формування громадянського суспільства в Україні та його розвиток.*

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання: *Громадянське суспільство як умова свободи й демократії. Питання легітимності влади, підтримка демократії в Україні.*

Практичне заняття № 2

Тема: *Теоретичні основи публічного управління.*

Мета: Засвоїти теоретичні засади публічного управління та основи демократичного врядування.

Норма часу (за навчальною програмою) денна: 3 год. /заочна: 1 год.

Питання для обговорення:

1. *Державна влада та публічна влада, державна політика та публічна політика: спільне і відмінне.*

2. *Державне управління - визначення публічного управління (Демонд Кілінг, Джей М. Шавріц). Публічне управління та державне управління. Співвідношення понять: «Government»; «Governance»; «Good governance»; «Public management»; «New public management». Суб'єкти та*

об'єкти публічного управління.

3. Держава як суб'єкт публічного управління. Органи місцевого самоврядування в публічному управлінні.

Політичні партії та громадські організації як суб'єкт публічного управління.

4. Бізнес як суб'єкт публічного управління. Соціальний діалог як запорука успішного публічного управління.

5. Співробітництво з питань громадянського суспільства як один із пріоритетів реформування публічного управління в Україні. Функції публічного управління.

6. Планування та стратегічне планування. Організація та координація у публічному управлінні

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

Контроль у публічному управлінні. Види контролю та його призначення. Негативні наслідки контролю та шляхи їх усунення. Умови ефективності контролю. Адміністративна послуга як функція публічного управління. Стилі публічного управління.

Нове публічне управління (New Public Management): доцільність його впровадження. Інструменти New Public Management. Запровадження New Public Management в Україні. Концепція “належного врядування” (Good Governance). Особливості становлення української моделі публічного управління. Впровадження нових технологій в діяльність органів публічної влади в Україні.

Теоретичні засади публічного управління (діяльність пов'язана із політикою, законом та громадянським суспільством). Демократичне врядування, види публічного управління. Основні риси теорії публічного управління, механізм публічного управління та його елементи. Елементи механізму публічного управління. Система органів виконавчої влади. Правові норми, що

регламентують організаційну уструктуру системи органів виконавчої влади. Державне управління, де суб'єктом виступає держава в особі відповідних структур. Управління органів місцевого самоврядування. Громадське управління, де суб'єктами є недержавні утворення. Централізація та децентрація. Система територіальної влади в Україні. Елементи сучасної системи місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада. Особливість місцевого самоврядування. Функції місцевого самоврядування. Громадська організація.

Практичне заняття № 3

Тема: *Об'єктивні закони, принципи, цілі та функції публічного управління.*

Мета: Сформувати цілі публічного врядування, побудова дерева цілей публічного урядування, засвоїти функції публічного управління.

Норма часу (за навчальною програмою): – *денна: 3 год. /заочна: 1 год.*

План

1.Класифікація цілей публічного управління. Особливості процесу ціле визначення в публічному управлінні

2. Ієрархія цілей і “дерево цілей” публічного управління.

Поняття функції публічного управління, її предмет і зміст.

3.Класифікація функцій публічного управління. Функція надання адміністративних послуг. Методи і засоби реалізації функцій публічного управління.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

1. *Принципи публічного управління та їх ціннісний вимір (Глен Райт). Принцип зворотного зв'язку як основа публічного управління. Основні підходи до формування принципів публічного управління.*

2. *Принципи публічного управління в Європейському Союзі. Управління зв'язками в публічному управлінні. Переговорний процес як інструмент управління зовнішніми зв'язками. Організація масової свідомості та поведінки як елемент публічного управління.*

3. *Технології управління масовою свідомістю і поведінкою. Комунікативний вплив як інструмент публічного управління. Основні закони, закономірності та принципи публічного управління державою. Об'єктивні закони публічного управління.*

4. *Взаємозв'язок законів, закономірностей та принципів публічного управління. Специфічні закони формування та ефективного функціонування системи публічного управління.*

Практичне заняття № 4

Тема: *Форма державного устрою і методи державного управління та управління місцевим самоврядуванням.*

Мета: *Засвоїти форми державного устрою і методи державного управління та управління місцевим самоврядуванням.*

Норма часу (за навчальною програмою): – *денна: 3 год. /заочна: 1 год.*

Питання для обговорення:

Поняття і сутність державного управління. Цільова спрямованість державного управління. Державний механізм: державний апарат і державні установи та організації. Органи влади і апарат управління. Принципи

державного управління та їх характеристика. Рівні державного управління. Форми державного управління.

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

Державна влада та система органів державної влади: Президент України, Верховна Рада, судова система України, виконавча влада (Кабінет Міністрів, адміністрації). Центральні органи державного управління. Територіальні підрозділи центральних органів влади. Місцеві органи публічного адміністрування. Місцеві органи державної виконавчої влади.

Змістовий модуль 2.

Особливості сучасного публічного управління.

Національний та світовий аспект.

Практичне заняття 5

Тема. *Сучасна модель управління суспільством на підставі ідеології доброго врядування (Good Governance).*

Мета: Порівняти класичну модель публічного врядування та сучасну традиційну модель управління суспільством.

Норма часу (за навчальною програмою): *денна: 4 год./ заочна :1 год.*

Питання для обговорення:

- 1. Взаємодія з громадянами. Сучасна традиційна модель управління суспільством.*
- 2. Етапи суттєвої модифікації. Класична модель управління оснований на доктрині М.Вебера.*
- 3. Замкнута система управління. Система прямого підпорядкування. Бюрократична система.*
- 4. Сучасний підхід до взаємовідносин влади і людини.*

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

Подолання стереотипів “суб’єкт – об’єкт”, на впровадження ідей партнерських взаємин “суб’єкт – суб’єкт”. Участь громадян і відповідальність (voice and accountability).

Політична стабільність і відсутність насильства (political stability — absence of violence). Ефективність уряду (government effectiveness). Якість регуляторної політики (regulatory quality). Верховенство права (rule of law). Контроль корупції (control of corruption). Орієнтація політики на подолання бідності й сталий розвиток. Повага до всіх прав людини, їх захист і забезпечення. Спроможність і прозорість держави. Готовність до співпраці з іншими країнами.

Практичне заняття № 6

Тема. *Місцеве самоврядування та територіальна організація влади.*

Мета: Вивчити основи централізаційних та децентралізаційних процесів в управлінні регіональним розвитком, моделі територіальної організації влади.

Норма часу (за навчальною програмою): – денна: 3 год.
/заочна: 1 год.

Питання для обговорення:

Державна регіональна політика. Теоретико-правові засади системи місцевого самоврядування в Україні. Співвідношення централізації та децентралізації в управлінні регіональним розвитком. Трансформація співвідношення централізації та децентралізації. Зміст централізації та децентралізації в управлінні регіональним розвитком. Тенденції децентралізації у країнах Євросоюзу,

США та Канаді. Засоби забезпечення державної регіональної політики. Підходи до формування та реалізації державної регіональної політики. Адміністративно-територіальний устрій України: сучасний стан та перспективи. Поняття та суть адміністративно-територіальної одиниці: складові елементи та їх взаємодія. Моделі територіальної організація влади: сучасний стан та підходи до реформування. Взаємовідносини центральних та місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в забезпеченні впровадження ефективної регіональної політики: інституційний аспект. Поняття місцевого самоврядування: сучасні вітчизняні і світ ові підходи. Концепції місцевого самоврядування. Відображення у чинному законодавстві основних концепцій місцевого самоврядування. Принципи місцевого самоврядування. Співвідношення Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Європейської Хартії місцевого самоврядування. Територіальна громада як носій права на місцеве самоврядування. Форми прямої (безпосередньої) демократії. Статути територіальних громад. Органи самоорганізації населення. Представницькі органи місцевого самоврядування: структура, функції та повноваження. Виконавчі органи місцевого самоврядування: структура, функції та повноваження. Посадові особи місцевого самоврядування: функції та повноваження. Виборні особи місцевого самоврядування: функції та повноваження. Організаційно-правова основа діяльності місцевих рад. Асоціації органів місцевого самоврядування. Формування органів місцевого самоврядування. Порядок формування місцевих рад.

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

Порядок формування районної, обласної ради. Формування виконавчих органів місцевого самоврядування. Сучасний стан місцевого самоврядування в Україні. Державна політика у сфері місцевого самоврядування. Характеристика сучасного етапу державної політики у сфері місцевого самоврядування. Концепція реформи місцевого самоврядування. Перспективи реформування місцевого самоврядування. Європейська стратегія щодо інновацій та доброго врядування на місцевому рівні.

Практичне заняття 7

Тема. *Антикорупцій на діяльність у сфері публічного управління.*

Мета: Засвоїти поняття, типи, види, форми корупції, ознаки корупційних діянь.

Норма часу (за навчальною програмою): – денна: 3 год. /заочна: 1 год.

Питання для обговорення: *Поняття корупції. Сутність термінів «корупція» та «корупційні дії». Типи корупції. Види корупції. Форми корупції. Ознаки корупційних дій. Безпосередні причини та умови розвитку корупції в публічному управлінні. Зони «підвищеного» ризику прояву корупції у сфері публічного управління. Фактори запобігання проявам корупції: політичний, нормативно – правовий, організаційний, економічний, кадровий, морально-психологічний.*

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання: *Антикорупційна стратегія України.*

Практичне заняття 8

Тема. *Результативність та ефективність публічного управління та адміністрування.*

Мета: *Здійснювати оцінку результативності та ефективності публічного управління. Засвоїти основи сервісної складової публічного управління.*

Норма часу (за навчальною програмою): – денна: 3 год. /заочна: 0,5 год.

Питання для обговорення:

1. *Поняття ефективності та результативності публічного управління.*

2. *Фактори та критерії результативності та ефективності публічного управління.*

3. *Сервісна складова публічного управління. Поняття «послуги, що надається при виконанні функцій державної влади».*

4. *Публічні послуги: національні особливості підходів до розуміння та забезпечення. «Перелік базових публічних послуг» Європейського Союзу.*

5. *Адміністративні послуги держави: соціально-економічна сутність та критерії оцінки якості надання. Оцінка результативності та ефективності здійснення державного управління.*

Питання для самостійного опрацювання

У процесі підготовки до практичних занять студентам необхідно детально опрацювати матеріал і підготувати відповіді на такі питання:

Напрями підвищення ефективності публічного управління та адміністрування. Бенчмаркінг світового досвіду публічного управління. Публічно-приватне партнерство.

Застосування інформаційних технологій в публічному управлінні та адмініструванні.

Практичне заняття 9

Тема. *Відповідальність у публічному управлінні та адмініструванні.*

Мета: Розрізнити та аналізувати види відповідальності органів державної влади та місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств.

Норма часу (за навчальною програмою): денна: – денна: 3 год.
/заочна: 0,5 год.

Питання для обговорення:

- 1. Правопорушення та відповідальність. Відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування.*
- 2. Відповідальність державних і комунальних підприємств, установ і організацій.*
- 3. Відповідальність посадових осіб за правопорушення у сфері публічного управління.*

Ситуаційне завдання:

1. Міжмуніципальне співробітництво як спосіб підвищення якості надання адміністративних послуг

Міжмуніципальне співробітництво дозволяє органам місцевого самоврядування врахувати в управлінні послугами зовнішні обставини та отримати переваги від економії на масштабі, наприклад, у таких питаннях як поводження з твердими побутовими відходами, фінансування позашкільної освіти, надання соціальних та адміністративних послуг, утримання інклюзивно-ресурсних центрів тощо

Водночас, міжмуніципальне співробітництво дозволяє територіальним громадам зберігати свою ідентичність та ті функції, що або не потребують великого обсягу виконання, або не справляють негативний вплив на сусідні громади. Одним з прикладів є договір про

співробітництво між Станишівською та Тетерівською об'єднаними громадами про спільне надання адміністративних послуг населенню. Об'єднані громади домовилися спільно підвищити якість надання адміністративних послуг населенню у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Кожна з громад отримала низку переваг: Станишівська ОТГ: 1. Створення ресурсів для надання послуг, які визначені як обов'язкові Законом України «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 року № 5203-VI; 2. Надання найважливіших адміністративних послуг: надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки; затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та надання у власність; державна реєстрація права власності на нерухоме майно (земельних ділянок); 3. Краща координація у плануванні майбутнього розвитку; 4. Зменшення витрат на надання певних видів послуг; 5. Підвищення якості послуг. Тетерівська ОТГ: 1. Відсутність потреби формування реєстраційних справ та передача їх суб'єкту державної реєстрації справ, що забезпечує зберігання реєстраційних справ; 2. Додаткові надходження до бюджету; 3. Зменшення обсягу звернень заявників безпосередньо до суб'єктів надання адміністративних послуг; 4. Зменшення витрат часу на консультування заявників; 5. Збільшення часу на виконання основних завдань та підготовку результатів надання адміністративних послуг. 5 В результаті міжмуніципального співробітництва Станишівської та Тетерівської сільських об'єднаних громад громадяни отримали мають можливість отримувати послуг з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. На підставі описаної ситуації поміркуйте: • Яким типом організаційних зв'язків поєднуються між собою

Станишівська та Тетерівська сільські ради, як суб'єкти підписання договору про ММС? (координаційні, горизонтальна координація) 1. Які проблеми можуть виникнути для формування системи надання адміністративних послуг та їх інтеграції в ЦНАП в ОТГ (особливо сільських)? (Відсутність належних приміщень, неякісне покриття інтернет, кадровий голод) 2. Який принципи ефективного демократичного управління на місцевому рівні та критерій надання публічних послуг може бути порушений при формуванні спільного/ міськрайонного/ за договорами ММС ЦНАПу? (відповідність вимогам та очікуванням громадян,... доступності...) Яким чином можна вирішити дану проблему? (віддалені робочі місця) На використанні матеріалів : Міжмуніципальне співробітництво: дві громади на Житомирщині спільно надають адміністративні послуги. – URL: <https://decentralization.gov.ua/news/10742> Ситуаційне завдання 2 Великобританія, Канада, Німеччина, США, Франція, Швеція, Сінгапур, Естонія, Польща – це далеко не повний перелік країн, яким вдалося досягти значних успіхів на шляху реалізації реформи електронного урядування. При чому кожна з вищезгаданих країн напрацювала власний концепт. Багато в чому еталонним навіть для більш розвинених країн Європи у цій сфері став досвід Естонії. Так, окрім можливості отримання адміністративних послуг в онлайн режимі, а по-суті будь-яку послугу можливо отримати за допомогою єдиного сайту, доступ до якого відкривається на основі ідентифікації за допомогою особистого ключа, громадяни контактують з органами влади в більшості своїй саме як «з веб-сайтом», а не як з окремими службовцями. Такий рівень інтеграції у кіберпростір став можливим завдяки реалізації комплексу заходів, серед яких інтеграція баз даних всіх органів влади за допомогою використання моделі X-Road, забезпеченням

доступом до мережі Інтернет для усього населення країни, «примусовий характер» оволодіння навичками комп'ютерної грамотності. За прикладом цієї країни уже розпочали реформування такі країни як Азербайджан та Фінляндія, особливу зацікавленість до досвіду виявляла Японія, однак, досягти подібних успіхів у цій сфері майже не вдалося жодній іншій країні. При цьому в затратність реалізації концепту реформування була досить низькою, так, на неї витрачено всього близько 60 млн. євро, для порівняння Казахстаном на аналогічну реформу було витрачено 150 млн. євро, однак забезпечити повноцінну онлайн взаємодію (окрім діючого порталу послуг) там також не вдалося. Все це свідчить про унікальність такого досвіду, його високу актуальність, попри це таких результатів, з затратами відповідних ресурсів вдалося досягти тільки одній країні. Самі естонські урядовці вбачають причини свого успіху та невдач інших країн виключно у політичній волі. Таке рішення потребує прояву політичної волі і забезпечить не лише спрощення взаємодії органів влади з представниками суспільства, а й дозволить скоротити кількість державних службовців та можливостей для корупційних проявів. Водночас, чому така модель не є можливою (хоча можливо є досить бажаною) для реалізації в Україні. Намагаючись впровадити досвід Естонії на вітчизняних теренах з використанням моделі X-Road було розроблено вітчизняну Трембіту. Визначте, які перешкоди можуть стати на заваді при впровадженні естонського досвіду та які аспекти варто враховувати при адаптації зарубіжного досвіду до вітчизняних реалій? Ситуаційне завдання 3 На рівні міста X управлінням житлово-комунальним господарством займаються виконавчі органи міської ради. Після оптимізації загальної структури виконавчих органів на місці Головного управління житловокомунального господарства, енергетики,

транспорту та зв'язку утворилося одразу кілька органів: Департамент житлового господарства, Департамент комунального господарства та благоустрою та Департамент міського господарства. При аналізі Положень про Департамент житлового господарства, Департамент комунального господарства та благоустрою та Департамент міського господарства можна відзначити що два перших департаменти значною мірою повторюють основні моменти Положення про Департамент міського господарства. Так, Департамент міського господарства створено з метою реалізації на території міста державної політики, повноважень виконавчих органів міської ради в сфері розвитку та реформування житлово-комунального господарства, енергетики, транспорту, зв'язку та для координації роботи Департаментів міської ради: житлового господарства, комунального господарства та благоустрою, енергетики, транспорту та зв'язку, Інспекції по контролю за благоустроєм та санітарним станом міста, підпорядкованих підприємств. В ході реалізації своїх повноважень Департамент виконує функції головного розпорядника коштів; має можливість внесення пропозицій до місцевих програм, розробляє проекти нормативно-правових актів місцевого значення, надає пропозиції до місцевого бюджету; здійснює контроль за 7 наданням населенню якісних житлово-комунальних послуг в необхідних обсягах за економічно обґрунтованими цінами; організовує належну експлуатацію житлового фонду, який знаходиться в комунальній власності міської ради; координує роботу підпорядкованих підприємств; виступає замовником з виконання робіт; реалізує тарифну політику МР щодо ЖКП; готує пропозиції удосконалення структури Департаменту, розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств, організацій та об'єктів житлового господарства незалежно від форми власності. Опираючись на другу структурно-

логічну схему публічного управління, взаємозв'язок цілей, функцій та організаційних структур надайте оцінку оптимізаційним змінам управлінням житловокомунальним господарством міста X та представте власне бачення необхідних змін у організаційній структурі.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Державне управління, муніципальне управління, ефективність, види ефективності, соціальна ефективність. Інтегральний показник державного управління (Governance Research Indicator Country Snapshot GRICS). Індекс сприйняття корупції організації Transparency International. Барометр світової корупції організації Transparency International. Індекс економічної свободи організації Heritage Foundation. Індекс непрозорості (Opacity index). Показник свободи преси (Reporters Without Borders). Індекс розвитку людського потенціалу (Комітет розвитку ООН). The Common Assessment Framework (ООС / CAF). Оцінка на основі базових показників (Benchmarking). Індекс конкурентоспроможності регіону. Проблема ототожнення понять "продуктивність" і "ефективність" в системі державного управління. Адміністративна реформа та її вплив на ефективність діяльності державних і муніципальних органів. Аналіз законодавчої бази, яка регулює оцінку ефективності діяльності органів виконавчої влади. Аналіз системи зовнішнього оцінювання органів державної влади в США (Government Performance Results Act – GPRA).

Темі доповідей

1. Доповідь World Bank про якість державного управління в країнах світу (GRICS): причини світового політичного резонансу.
2. Індекс розвитку людського потенціалу: порівняльний аналіз

країн (на вибір 4 країни і Україна).

3. Якби я був обраний на пост мера м. Житомир, то основними напрямками підвищення ефективності діяльності адміністрації були б?

4. Порівняльний аналіз оцінки діяльності глав ОДА (на вибір три суб'єкта).

ТЕСТ

на наявність реального та потенційного конфлікту інтересів

Питання	Пояснення до змісту відповіді
Якими службовими, представницькими повноваженнями Ви наділені?	У відповіді службова особа вказує перелік своїх повноважень (для з'ясування див.: посадову інструкцію, трудовий договір, закон тощо).
Які саме службові, представницькі повноваження будуть реалізовуватись при виконанні конкретного доручення, надання відповіді на запит, здійснення контрольного заходу тощо?	У відповіді службова особа обирає конкретні повноваження із переліку у відповіді на питання 1, які будуть реалізовуватись при виконанні доручення.
Чи наявні приватні інтереси та чи впливають вони на об'єктивність прийняття рішення чи вчинення діяння?	У відповіді службова особа вказує: – приватні інтереси, що існують на даний час (визначає їх характер, встановлює які саме відносини їх зумовлюють); – аргументи щодо очевидності впливу приватного інтересу (можливість отримати вигоду матеріального, нематеріального характеру); – наслідки, до яких може призводити вплив приватних інтересів.

Задачі

1. Патрульні Андрій та Роман під час чергування о 2-00 помітили біля дороги людину, яка підняла руку і намагалась зупинити службовий автомобіль. Патрульні зупинились і чоловік попросив їх довести його до

дому(приблизно 2 км. від місця зупинки), пояснивши це, що почуває себе зле. Патрульні посадили чоловіка до машини і підвезли його. Після того, як він вийшов із машини, патрульні знайшли на задньому сидінні службового автомобіля 100 грн.

Як мають діяти Андрій та Роман? Які правові наслідки дій патрульних? Як мають діятипатрульні в разі виявлення предметів, які можуть вважатися неправомірною вигодою?

2. Державні службовці Іван, Олеся, Надія та Віктор дізналися про те, що через декілька днів їх керівник буде святкувати день народження. Зважаючи на викладене було прийнято рішення зібрати з членів колективу по 100 гривен і придбати начальнику подарунок.

Чи можуть вони це зробити? Чи передбачена відповідальність за такі дії? Які правові наслідки зазначених дій?

3. Державні службовці Іван, Олеся, Надія та Віктор дізналися, що через декілька днів їх колега – Сергій буде святкувати день народження. Зважаючи на викладене уло прийнято рішення зібратися по 1000 гривен і придбати подарунок.

Чи можуть вони це зробити? Чи передбачена відповідальність за такі дії? Які правові наслідки їх дій?

4. Державному службовцю Віталію під час його чергової відпустки зателефонував знайомий і запропонував попрацювати з ним на його автомобілі таксистом. Віталій погодився і протягом 3-х тижнів працював таксистом.

Чи дозволена така діяльність державному службовцю під час відпустки? Які правові наслідки його дій?

5. Державний службовець Петро під час заповнення декларації вирішив не вносити до цієї декларації інформацію про те, що у власності його дружини є приватний будинок у Тернопільській області вартістю 300 тис. грн.

Які наслідки такого рішення? Чи змінилося Ваше рішення, якби вартість житла становила 150 тис. грн., Петро був би не одруженим, а спільно проживав з особою жіночої статі в т.зв. “цивільному шлюбі”?

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання успішності здобувача вищої освіти здійснюється а 100-бальною шкалою, яка розподіляється на дві складові:

- 1) 60 балів – поточна складова оцінювання;
- 2) 40 балів – модульна або підсумкова складова оцінювання.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Модульну або підсумкову (у випадку якщо дисципліна закінчується заліком – модульну) складову оцінювання організовано шляхом складання двох модульних контролів знань студентів. У випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом, результати складання таких модульних контролів зараховуються як підсумковий контроль. Перескладати модульний контроль не дозволяється. Якщо здобувач (у випадку коли дисципліна закінчується екзаменом) із можливих 60 балів поточної складової оцінювання та 40 балів модульної або підсумкової складової оцінювання впродовж семестру набрав певну кількість балів (не менше 60) і такий результат його задовольняє, то набрана сума балів і є підсумковим результатом успішного складання екзамену. Якщо студента не задовольняє набрана кількість балів, то він повинен скласти підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (у межах 40 балів), при цьому усі набрані впродовж семестру бали модульних контролів анулюються, тобто результати складання підсумкового контролю знань додаватимуться до раніше набраних балів поточної складової оцінювання (у межах 60). Здобувач вищої освіти має право взагалі не складати модульні контрольні тести впродовж семестру, а відразу планувати складати підсумковий контроль під час екзаменаційної сесії (тільки у випадку якщо дисципліна закінчується екзаменом).

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій та практичних занять.

Форми поточного контролю:

- перевірка підготовлених здобувачами презентацій за темами навчальної дисципліни, узгодженими з викладачем;
- перевірка домашніх завдань;
- тестова перевірка знань студентів;
- модульний контроль;
- інші форми.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. №24. С. 170.
2. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 06 квітня 1999 р. №586-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст.190.
3. Про засади запобігання і протидії корупції в Україні: Закон України від 07 квітня 2011 року №3206-VI. 22.
4. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування : посіб. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/346596794.pdf>
5. Публічне управління та адміністрування : посіб. / Скидан О., Якобчук В., Дацій Н., Ходаківський Є. та ін. ; за заг. ред. О. В. Скидана. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8495/1/Publichne_upravlinnia_2017.pdf
6. Нагаєв В. М. Публічне адміністрування: електронний навч. посіб. Х. : ХНАУ, 2018. 278 с. URL: http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/1076/1/%D0%95%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%A0._%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%98%D0%91._%D0%9F%D0%A3%D0%91%D0%9B._%D0%90%D0%94%D0%9C._2018_.PDF
7. Особливості публічного управління та адміністрування: посіб. / Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. К. : КНУКіМ, 2016. 167 с.

8. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : посіб. К. : ВПЦ АМУ, 2011. 444 с.
9. Дзюндзюк В. Б. Публічне управління в ХХІ ст.: тенденції та виклики. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 1. С. 9–17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2013_1_3
10. Козак В. І. Публічне управління в системі координат української державності. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 44(1). С. 64–70. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44(1)_9)
11. Мороз О. Ю. Публічне управління в Україні: проблеми становлення та ефективності. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 34. С. 41–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_34_6
12. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 606 с. URL:http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/monografii/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%90%D0%BB%D0%

Допоміжна

1. Гордієнко Л. Ю., Лукашев С. В. Публічне врядування : навч. посіб. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 388 с.
2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. Бориславська, І Заверуха, Е. Захарченко та ін. ; Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO". К. : Софія, 2012. 128 с.

3. Децентралізація та місцеве самоврядування : навчальний посібник для посадових осіб місцевих та регіональних органів влади та фахівців із розвитку місцевого самоврядування / В. Негода, Дж. Сах, М. Полонський та ін. К. : ПРООН/МПВСР, 2007. 206 с.
4. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. 289 с.
5. Тихончук Л. Х. Особливості формування системи державного управління України в регулюванні міжнародних економічних конфліктів *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 1. С. 98 – 102

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України, законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/a#Find> (дата звернення 09.02.2021).
- 2/ Офіційний Web-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний Web-сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення 08.02.2021).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 06.02.2021).
4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 09.02.2021).
5. Наукова бібліотека Східноукраїнського національного університету імені Даля. URL: <http://www.library.snu.edu.ua> (дата звернення 09.02.2021).
6. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6). URL: <http://libr.rv.ua/> (дата звернення 06.02.2021).
7. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/> (дата звернення 09.02.2021).
8. Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/> (дата звернення 05.02.2021)

9. Цифровий репозиторій Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/568>.
10. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySql/page_lib.php (дата звернення 09.02.2021).
10. Децентралізація в Україні <https://decentralization.gov.ua/>